

CO SIĘ DZIEJE W ZSRR?

W ostatnim czasie coraz więcej pisze się, także w centralnej prasie sowieckiej, na temat nabierającego na sile nacjonalistycznego ruchu rosyjskiego "Pamjat" (Pa-

Początki "Pamięci" nie są zbyt jasne, ale warto zaznaczyć, że już w końcu lat 1950-ch słychać było o jakichś tajnych grupach nacjonalistów rosyjskich w ZSRR. Jeszcze bardziej słychać o tym było w latach 1960-ch, a potem jeszcze bardziej w latach 1970-ch. Pamiętam nawet, że sam, w czasie jednego z moich pobytów w Moskwie, w grudniu 1967 r., spotkałem w hotelu Metropol jednego z takich nacjonalistów. Dał mi wtedy jakiś maszynowy tekst... krytykując Stalina za "zdradę Rosji w Jałcie". Ni mniej ni więcej, tekst zarzucał Stalinowi, że w 1945 r. nie wykorzystał okazji i nie przegnał Amerykanów i Anglików z Europy! "Nasza zahartowana w bojach Armia" łatwo mogła takie zadanie wykonać — głosił tekst...

Niemniej jednak w chwili obecnej nie jest jasne kiedy dokładnie powstały obie organizacje.

Niektórzy uważają, że formalnie przynajmniej, stało się to oficjalnie 4 czerwca 1965 r., kiedy to przy Komitecie Komsomołu Moskiewskiej obłosti utworzono klub "Rodina", prekursora "Pamięci" (wydarzenie to odnotowała wówczas Komsomolskaja Prawda).

Inne źródła podają powstanie "Pamięci" na początku lat 1970-

ch a jeszcze inne, chyba najbardziej miarodajne, na początku 1980 r. Wtedy to, w Ministerstwie Lotnictwa Cywilnego, miała powstać "Pamięć". Jeśli to ostatnie jest prawdą, to jest to godne szczególnej uwagi. Ministerstwo to jest bowiem ściśle kontrolowane przez Armię i stąd płynie wniosek, że to ona stworzyła "Pamięć".

Stosunki partia-armia, a z armią od dłuższego czasu współdziała także KGB i MWD (ministerstwo spraw wewnętrznych), nie układają się gładko. Nie wchodząc w szczegóły trzeba zaznaczyć, że armia jest bodajże **najbardziej rosyjską instytucją** w całym ZSRR, zwłaszcza w jej 700-tysięcznym korpusie oficerskim złożonym głównie z Rosjan, albo zrusyfikowanych doszczętnie mniejszości narodowościowych. Armia, w odróżnieniu od partii, KGB i MWD, **nie ma "republikańskich" instytucji** (KPZR, KGB i MWD mają, poza Republiką Rosyjską, 14 filii we wszystkich nierosyjskich republikach). Ma ona 16 okręgów wojskowych, 4 floty i strategiczne siły rakietowe, których organizacja **nie pokrywa się** z administracyjnym podziałem kraju na republiki. W armii obowiązuje **tylko język rosyjski**, zaś stanowiska dowódcze są z reguły obsa-

mięć) i "Otieczestwo" (Ojczyzna). Ta ostatnia jest "Pamięcią", ale pod taką nazwą działa w Swier-

dzone przez Rosjan.

Jest też prawdopodobne, że Armia orientuje się, iż marksizm-leninizm **traci** na atrakcyjności w kraju, a nawet miejscami stoi w **sprzeczności** z rosyjskimi interesami narodowymi. Stąd poszukuje jakiejś alternatywy wobec niego i najłatwiej przychodzi jej stawianie na nacjonalizm. Wydaje się, że ma ona w tym poparcie Rosjan z KGB, MWD, a nawet aparatu partyjnego (Borys Jelcyn nie krył swoich sympatii dla "Pamięci").

O ile jednak tamto poparcie nie jest jawne, to pół jawne jest poparcie władz "państwowych" Republiki Rosyjskiej (republika ta, w odróżnieniu od pozostałych 14-u, nie ma własnej organizacji partyjnej). Władze te, wbrew pozorom odgrywają **bardzo ważną** rolę w ZSRR, a nowo zbudowany w Moskwie gmach Rady Ministrów Republiki Rosyjskiej jest najbardziej okazałą budowlą w całym ZSRR.

Zupełnie już otwarcie popierają "Pamięć" niektóre publikacje, jak np. "Nasz Sowremiennik", "Mołodaja Gwardia" i "Moskwa", mające łączny nakład 1,3 milionów egzemplarzy. Podobnie otwarcie popiera "Pamięć" Związek Pisarzy Republiki Rosyjskiej.

"Pamięć" ma zresztą otwartych sympatyków (jeśli nie członków) także w Akademii Nauk ZSRR oraz w rosyjskim świecie artystycznym.

Nie jest jednak jasne kto od początku stał na czele "Pamięci". Ilija Głazunow, artysta-malarz, osądzany kiedyś o takie przywództwo, wyparł się tego.

Za obecnego przywódcę "Pamięci" uważa się natomiast Dymitra Wasiliewa, b. członka partii, z zawodu dziennikarza i fotografa. Jest to postać dość intrygująca. Tak np. na odbytym niedawno zebraniu "Pamięci" Uniwersytetu Leningradzkiego Wasiliew zjawił się w peruce i sztucznej brodzie maskującymi jego tożsamość. Wszedł na podium, zerwał perukę i brodę i wygłosił płomiennie przemówienie (jest podobno wielkim oratorem).

O czym mówią jednak "Pamięć" i "Ojczyzna"?

Nie wszystko jest tu jeszcze jasne, gdyż relacje na ten temat są prawdopodobnie celowo zniekształcone przez wiele stron w tym zainteresowanych.

Formalnie organizacje te bro-

milicjant o powód n...
nia wiecu odpowie...
ZSRR jest wolność s...
może mówić co cho...
a w Moskwie jest...
oficer, widocznie v...
robi...

Najważniejsze jest innego.

Otóż centralna pra...
pisząc coraz więcej n...
temat, **propaguje** w g...
czy idee omawianych...
Co ciekawsze, język...
prasy centralnej jest...
tym bardziej niż zast...
Tak np. Komsomolsk...
z 19 grudnia 1987 r. p...
listów Czytelników...
identyfikowała jako...
zwolenników omawia...
nizacji. Głosy te nie t...
wały Żydów i bliżej...
nych masonów, ale t...
wo, znanego z lat dw...
poetę Włodzimierza...
wskiego i samego Len...
pierwszemu zarzucor...
czyste" pochodzenie...
się zaś tyczy Lenina,
letni czytelnik wręc...
Lenin nienawdził R...
jego nic z nim nie łącz...

Fakt, że coś takiego...
się, a Lenin jest prze...
tycznym bóstwem w...
wodził to do daleko i...
leksji.

Ideologia omawiany...
zacji nie jest chyba je...
tecnie sprecyzowana,
mało wiadomo na...
Jedni uważają, że jes...
dowy bolszewim". Inn...
skrajny nacjonalizm...
pu "Czarnej Sotni", p...
i monarchii. Jeszcze in...
to za nazizm.

Na razie trudno się...
wać jak jest w rze...
Występuje tu bowie...
mieszanina pojęć i w...
jest po trochu.

Wydaje się jednak, z...
szuka się dróg odejści...
ksizmu-leninizmu. Cz...
wanie to jest sterowan...
głównie przez armię, o...
ruchem spontaniczny...
popieranym przez w...
wyżej odłamy — nie w...
Nasuwa się jednak p...
nacjonalizm rosyjski, w...
ku schodzenia ze scen...
marksistowsko-leninow...
większe szanse powo...
jakiś ruch na rzecz d...
parlamentarnej, które...
równe są niemal zeru.

WOZY CIĄGNĄ NA ZACHÓD...

Nie było nas w kraju już tyle lat. Gdy wracają z krajowych wycieczek nasi przyjaciele, już na lotnisku zasypujemy ich pytaniami: Jak tam jest, stary? Zmieniło się? Idzie żyć? Jak kształtują się ceny?

Ponura mina rozmówcy, grymas na twarzy, machnięcie ręką — nie dają powodów do entuzjazmu. Po dłuższej rozmowie dochodzimy do wniosku, że jeszcze w tym roku walizek pakować nie będziemy.

Kraj się zmienia, nie ulega wątpliwości. Powstają nowe kompleksy budowlane, dawne pola i sady zalane zostają blokami mieszkalnymi, tam gdzie kiedyś rosły brzozy, dziś dymią kominy fabryczne; gdzie się dawniej z kolegami kapaliśmy w ukochanej rzece — dziś płynie trujący ściek. Obsługa w restauracjach nadal ta sama: klient przeszkadza kelnerkom, jest natrętem, ekspedientki — mówią znajomi — też się nie zmieniły, są może trochę bardziej gburowate. Turysta dewizowyznajduje szacunek wszędzie u krewnych

nie usprawni sytuacji, nie uzdrowi środowiska naturalnego, nie przyspieszy tempa rozwoju gospodarczego. My będziemy dalej siedzieć "na emigracji", "na wakacjach", harować tu dwa razy albo trzy razy więcej i ewentualnie jechać z nadzianą kabzą ratować kraj, bo wrócimy tam — może nie wszyscy, ale wrócimy. Machniemy ręką na reżim, MO, ZOMO, ORMO, szpiclów, wrócimy do starych układów i układzików, albo będziemy tworzyć nowe. Któraś odnowa, normalizacja, regulacja, pierestrojka, wystrojka przekona nas, że zaczyna być lepiej, że da się żyć.

Władze dadzą ulgę w paszportach, wyjazdach i przyjazdach z wielokrotnym przekraczaniem granicy, zapomnimy krzywdy i daty 1956, 1970, 1976, 1980... — będziemy jeździć. Reprosciu-

ZIEJE W ZSRR?

także w
ącego na
at" (Pa-

na najbar-
początku
isterstwie
miała po-
o ostatnie
to godne
nisterstwo
ntrolowa-
ąd płynie
stworzyła

a, a z ar-
su współ-
WD (mini-
ętrznym),
dko. Nie
ty trzeba
st bodajże
stytucją w
za w jej
sie oficer-
z Rosjan,
doszczę-
dowościo-
nieniu od
nie ma
nstytucji
nają, poza
4 filii w
ch repu-
okręgów
strategicz-
ych orga-
z admini-
kraju na
bowiażuje
s stanowi-
uły obsa-

DD...

acają z
lotnisku
mieniło

ie uzdro-
nego, nie
woju go-
my dalej
"na wa-
wa razy
wentual-
ą kabzą
y tam —
wrócimy.
im, MO,
y, wróci-
układzi-
rzyć no-
rmaliza-
jka, wy-
zaczyzna

paszpor-
zadach z
czaniem
zywdy i
980... —
ucierają

mięć) i "Ojczyzna" (Ojczyzna). Ta ostatnia jest podobno "Pamięcią", ale pod taką nazwą działa w Swierdłowsku.

dziane przez Rosjan.

Jest też prawdopodobne, że Armia orientuje się, iż marksizm-leninizm traci na atrakcyjności w kraju, a nawet miejscami stoi w sprzeczności z rosyjskimi interesami narodowymi. Stąd poszukuje jakiejś alternatywy wobec niego i najłatwiej przychodzi jej stawianie na nacjonalizm. Wydaje się, że ma ona w tym poparcie Rosjan z KGB, MWD, a nawet aparatu partyjnego (Borys Jelcyn nie krył swoich sympatii dla "Pamięci").

O ile jednak tamto poparcie nie jest jawne, to pół jawne jest poparcie władz "państwowych" Republiki Rosyjskiej (republika ta, w odróżnieniu od pozostałych 14-u, nie ma własnej organizacji partyjnej). Władze te, wbrew pozorom odgrywają bardzo ważną rolę w ZSRR, a nowo zbudowany w Moskwie gmach Rady Ministrów Republiki Rosyjskiej jest najbardziej okazałą budowlą w całym ZSRR.

Zupełnie już otwarcie popierają "Pamięć" niektóre publikacje, jak np. "Nasz Sowremienik", "Mołodaja Gwardia" i "Moskwa", mające łączny nakład 1,3 milionów egzemplarzy. Podobnie otwarcie popiera "Pamięć" Związek Pisarzy Repuliki Rosyjskiej.

"Pamięć" ma zresztą otwartych sympatyków (jeśli nie członków) także w Akademii Nauk ZSRR oraz w rosyjskim świecie artystycznym.

Nie jest jednak jasne kto od początku stał na czele "Pamięci". Ilia Głazurow, artysta-malarz, posądzany kiedyś o takie przywództwo, wyparł się tego.

Za obecnego przywódcę "Pamięci" uważa się natomiast Dymitra Wasiliewa, b. członka partii, z zawodu dziennikarza i fotografa. Jest to postać dość intrygująca. Tak np. na odbytym niedawno zebraniu "Pamięci" Uniwersytetu Leningradzkiego Wasiliew zjawił się w peruce i sztucznej brodzie maskującymi jego tożsamość. Wszedł na podium, zerwał perukę i brodę i wygłosił płomienne przemówienie (jest podobno wielkim oratorem).

O czym mówią jednak "Pamięć" i "Ojczyzna"?

Nie wszystko jest tu jeszcze jasne, gdyż relacje na ten temat są prawdopodobnie celowo zniekształcane przez wiele stron w tym zainteresowanych.

Formalnie organizacje te bro-

milicjant o powód nie przerywania wiecu odpowiedział, że w ZSRR jest wolność słowa i każdy może mówić co chce... Milicjant, a w Moskwie jest to zawsze oficer, widocznie wiedział, co robi...

Najważniejsze jest jednak co innego.

Otóż centralna prasa sowiecka pisząc coraz więcej na powyższy temat, propaguje w gruncie rzeczy idee omawianych organizacji. Co ciekawsze, język sowieckiej prasy centralnej jest w związku z tym bardziej niż zastanawiający. Tak np. Komsomolskaja Prawda z 19 grudnia 1987 r. podała cytaty listów Czytelników, których identyfikowała jako członków i zwolenników omawianych organizacji. Głosy te nie tylko atakowały Żydów i bliżej nieokreślonych masonów, ale także, o dziwo, znanego z lat dwudziestych poetę Włodzimierza Majakowskiego i samego Lenina! Temu pierwszemu zarzucono "niezbyt czyste" pochodzenie rosyjskie. Co się zaś tyczy Lenina, to jakiś 27-letni czytelnik wręcz napisał, że Lenin nienawdził Rosji i stąd jego nic z nim nie łączy...

Fakt, że coś takiego zamieszcza się, a Lenin jest przecież autentycznym bóstwem w ZSRR, prowadzi to do daleko idących refleksji.

Ideologia omawianych organizacji nie jest chyba jeszcze ostatecznie sprecyzowana, albo też za mało wiadomo na ten temat. Jedni uważają, że jest to "narodowy bolszewizm". Inni, że jest to skrajny nacjonalizm rosyjski typu "Czarnej Sotni", prawosławia i monarchii. Jeszcze inni uważają to za nazizm.

Na razie trudno się zorientować jak jest w rzeczywistości. Występuje tu bowiem wielka mieszanina pojęć i wszystkiego jest po trochu.

Wydaje się jednak, że w ZSRR szuka się dróg odejścia od marksizmu-leninizmu. Czy poszukiwanie to jest sterowane odgórnie, głównie przez armię, czy też jest ruchem spontanicznym i tylko popieranym przez wspomniane wyżej odłamy — nie wiadomo.

Nasuwa się jednak pogląd, że nacjonalizm rosyjski, w przypadku schodzenia ze sceny ideologii marksistowsko-leninowskiej, ma większe szanse powodzenia niż jakiś ruch na rzecz demokracji parlamentarnej, której tradycje równe są niemal zeru. Obserwując zaś najbardziej demokracji-

Institut Józefa Piłsudskiego jest niezwykle naukową, a jego zbiory pozwoliły uczonym zapoznać się z wieloma materiałami źródeł trudno byłoby mówić o pełnej historii Polskiej. Institut Piłsudskiego, jak wszystkie na polonijne, przechodzi kryzys. Pisze o tym na s Kierklo.

Na fotografii powyżej: sala Instytutu; na pl. szkic olejny Józefa Chelmońskiego do obraz zbiorów ś.p. Aleksandra Korczyńskiego.

RULETKA CZY SZ

Jeżeli Sowietci wycofają się z Afganistanu roku, jak to zapowiada minister spraw ZSRR, Moskwa może zacisnąć większą pa swych obecnych sojuszników niż to się wy jest zdolny zagrać w "rosyjską ruletkę" w jest to kolejny cwany ruch Moskwy na sz Południowej?

Tajemnicza podróż komunistycznego przywódcy afgańskiego, Nadżibullaha do Wietnamu i Kambodży może sugerować drogę, jaką będzie kroczył komunistyczny reżim stojący w obliczu oporu mudżehedinów.

Nadżibullah oświadczył: "Dziś polityka porozumienia narodowego jest rozwiązaniem dla niektórych krajów jak Kambodża, Nikaragua, Angola, Etiopia itd., które walczą o rewolucyjną transformację, niepodległość i integrację terytorialną". Innymi słowy komuniści wykorzystują honorowanie taktyki rządów koalicyjnych do spacyfikowania, zneutralizowania a w konsekwencji wyeliminowania opozycji od środka.

Reżim Nadżibullaha usiłował bez powodzenia propagować taktykę "porozumienia narodowego" z partyzantami. W Kambodży natomiast główne siły oporu skłonne są do rozmów z okupantem wietnamskim. Nie tak dawno książę Norodom Sihanouk, prezydent (technicznie na urlopie) koalicji antywietnamskiej spotkał się z Hun Senem, premierem marionetkowym Kambodży wybranym przez Wietnam. W wyniku tego spotkania powstał plan

dzie poprawa nami. Afganist dwa główne sino/sowiecki Gorbaczow na spotkanie na rozwiązania ty

Lecz ZSRR zwolą Afganist bodźy stanąć n bez poparcia cznej armii? N wojsk komunis dek marionetk nie zachęciło oporu w całym kim?

Moskwa z po się w trudnej sy to jeszcze szac Sowieckie "faz wojsk" z Afga dużym stopniu rykańskiej po dla partyzanta szans na "neutr powstał w Ka zależy bardzo n kańskich dostaj mudżehedinów. lwiek "porozur lkości" może s kaliber politycz jowy w Ameryc Podobnie w

ramięc ma zresztą otwar-
tych sympatyków (jeśli nie człon-
ków) także w Akademii Nauk
ZSRR oraz w rosyjskim świecie
artystycznym.

Nie jest jednak jasne kto od
początku stał na czele Pamięci".
Ilija Głazunow, artysta-malarz,
posądzony kiedyś o takie przy-
wództwo, wyparł się tego.

Za obecnego przywódcę "Pa-
mięci" uważa się natomiast Dy-
mitra Wasiliewa, b. członka par-
tii, z zawodu dziennikarza i
fotografa. Jest to postać dość
intrygująca. Tak np. na odbytym
niedawno zebraniu "Pamięci"
Uniwersytetu Leningradzkiego
Wasiliew zjawił się w peruce i
sztucznej brodzie maskującymi
jego tożsamość. Wszedł na po-
dium, zerwał perukę i brodę i
wygłosił płomienne przemówie-
nie (jest podobno wielkim orato-
rem).

O czym mówią jednak "Pa-
mięć" i "Ojczyzna"?

Nie wszystko jest tu jeszcze
jasne, gdyż relacje na ten temat
są prawdopodobnie celowo znie-
kształcane przez wiele stron w
tym zainteresowanych.

Formalnie organizacje te bro-
nią zabytków kultury i tradycji
rosyjskich, dopatrujące się spisku
sjonistyczno-masońskiego w ich
systematycznym niszczeniu. Spi-
sek ten, głoszą, wspomagany jest
przez Zachód, głównie USA, a
nawet Watykan, Wasiliew miał
nawet powiedzieć, że Rosjanie
tak żyją w ZSRR, jak Indianie w
USA, tzn. w rezerwatach... Braki
zaś żywności, mieszkań, alkoholi-
zmu i rozwiązłość w ZSRR są
właśnie rezultatem owego spisku.

Co więcej, "Pamięć" uważa
nawet, że "pierestrojka" Gorba-
czowa hamowana jest przez biu-
rokrację, zaś biurokracja to Ży-
dzi i masoni. Ba, mówi się nawet,
że Gorbaczow trzymany jest w
szponach Żyda, dobrze znanego
Czytelnikom z częstych wystę-
pów w telewizji amerykańskiej
Georgija Arbatowa...

Na tym nie koniec. Wszystko
wskazuje na to, że "Pamięć" i
"Ojczyzna" działają nie tylko
kompletnie bezkarnie, rzecz w
ZSRR raczej niecodzienna, ale
wręcz korzystają z bliżej nieujaw-
nionej pomocy. Ktoś finansuje
podróże ich aktywistów po całym
ZSRR, wynajmuje sale na zebra-
nia, a różnych mówców w miej-
scach publicznych zaopatruje w
przenośny sprzęt nagłaśniający.
Doszło nawet do tego, że kiedy
jedno takie zebranie odbywało
się u wejścia do parku w Mos-
kwie, a przechodnie gorąco okla-
skiwali mówcę, to zagadnięty

leksji.

Ideologia omawianych organi-
zacji nie jest chyba jeszcze osta-
tecznie sprecyzowana, albo też za
mało wiadomo na ten temat.
Jedni uważają, że jest to "naro-
dowy bolszewizm". Inni, że jest to
skrajny nacjonalizm rosyjski ty-
pu "Czarnej Sotni", prawosławia
i monarchii. Jeszcze inni uważają
to za nazizm.

Na razie trudno się zoriento-
wać jak jest w rzeczywistości.
Występuje tu bowiem wielka
mieszanka pojęć i wszystkiego
jest po trochu.

Wydaje się jednak, że w ZSRR
szuka się dróg odejścia od mar-
ksizmu-leninizmu. Czy poszuki-
wanie to jest sterowane odgórnie,
głównie przez armię, czy też jest
ruchem spontanicznym i tylko
popieranym przez wspomniane
wyżej odłamy — nie wiadomo.
Nasuwa się jednak pogląd, że
nacjonalizm rosyjski, w przypad-
ku schodzenia ze sceny ideologii
marksistowsko-leninowskiej, ma
większe szanse powodzenia niż
jakiś ruch na rzecz demokracji
parlamentarnej, której tradycje
równe są niemal zeru. Obserwa-
cja zaś zachodniej demokracji,
nie budzi z pewnością zachwytu
w Rosjan.

Nie jest więc wykluczone, że
tworzy się jakaś baza nowej
ideologii, która byłaby podporą
jakiejś innej dyktatury, prawdo-
podobnie wojskowej, albo woj-
skowo-policyjnej, o silnym zaba-
rwieciu nacjonalizmu rosyjskie-
go.

Atak na "sjonizm", jako że
"masoneria" jest tu pojęciem
mniej sprecyzowanym, sugero-
wałby odchodzenie od komuniz-
mu, gdyż w pojęciu wielu Rosjan
bolszewicki zamach stanu w 1917
r. był możliwy dzięki Żydom,
którzy postępowali zgodnie z
wytycznymi "Protokółów Mę-
drców Sjonu" (à propos, Proto-
koły te, o których fabrykację
posądza się jeszcze carską ochra-
nę, krąży obecnie po ZSRR i
czytane są na spotkaniach "Pa-
mięci" i "Ojczyzny").

Co z tego wszystkiego wyjdzie —
zobaczymy. W krajach wielkich
nie wolno lekceważyć żadnych
ruchów. Wiemy z doświadczenia
co wyszło z ruchów Lenina i
Hitlera, a przecież na tych ru-
chach historia nie skończyła się.
Jak my, Polacy, powinniśmy wi-
dzieć omawiane wydarzenia w
ZSRR?

Truizmem jest powtarzanie, że
los Polski zależy od tego co się
będzie dziać w ZSRR. Jak dotąd,
za wcześniej jeszcze na sformuło-
wanie jasnego stanowiska pol-

go, Nadżibullaha do Wietnamu i
Kambodży może sugerować dro-
gę, jaką będzie kroczył komuni-
styczny reżim stojący w obliczu
oporu mudżehedinów.

Nadżibullah oświadczył: "Dziś
polityka porozumienia narodo-
wego jest rozwiązaniem dla nie-
których krajów jak Kambodża,
Nikaragua, Angola, Etiopia itd.,
które walczą o rewolucyjną trans-
formację, niepodległość i inte-
grację terytorialną". Innymi sło-
wy komuniści wykorzystają ho-
norowanie taktyki rządów koali-
cyjnych do spacyfikowania,
zneutralizowania a w konse-
kwencji wyeliminowania opozy-
cji od środka.

Reżim Nadżibullaha usiłował
bez powodzenia propagować ta-
ktykę "porozumienia narodowe-
go" z partyzantami. W Kambod-
dży natomiast główne siły oporu
skłonne są do rozmów z okupan-
tem wietnamskim. Nie tak dawno
książę Norodom Sihanouk, pre-
zydent (technicznie na urlopie)
koalicji antywietnamskiej spot-
kał się z Hun Senem, premierem
marionetkowym Kambodży wy-
branym przez Wietnam. W wyni-
ku tego spotkania powstał plan
utworzenia "niezależnego i neu-
tralnego kraju".

A więc zarówno w Afganistanie
jak i Kambodży Sowieci pragną
przejść inicjatywę dyplomatycz-
ną i zneutralizować wewnętrzne-
go przeciwnika. Nie jest istotne,
że Afganistan i Kambodża to
klienci o umiarkowanej wartości
militarnej, lecz załagodzenie
konfliktów może przynieść
ogromne geopolityczne korzyści.
W Ameryce, Europie i Japonii
przejęcie intelektualnych progów
propagandy jest również ważne
dla Gorbaczowa jak zablokowa-
nie przesmyków tranposrtowych
w górach Afganistanu.

Zachód przyklasnąłby jedynie
dobrej woli Gorbaczowa, ale
główną nagrodą dla Kremla bę-

skiego w powyższych sprawach.
Wszystko co osłabia komunizm w
ZSRR wydaje się być korzystne
dla nas. Gorszego ustroju w
ZSRR od tego, który jest, chyba
już być nie może. Ponadto nic nie
słychać o tym, żeby "Pamięć" i
"Ojczyzna" atakowały po imie-
niu Polaków. Nie atakują one też
innych narodowości po imieniu,
poza wspomnianymi "sjonista-
mi", czasem wręcz nazywanymi
zwyczajnie Żydami.

W każdym razie, trzeba uważ-
nie obserwować rozwój tej sytua-
cji. Każda bowiem zmiana w
ZSRR może być dla nas iskierką
nadziei.

ZDZISŁAW M. RURARZ